

Jednog dana
vraticu se kuci...

Brosura se obraca pojedincima koji
planiraju povratak kao i ostalim
osobama koje usvom radu dolaze u
kontakt spovratnicima

Jednog dana vraticu se kuci

Povratak u domovinu... Za mnoge je to jedan san koji se nikada ne ostvari. San koji sprjecava covjeka da se potpuno osjeca "kao kod kuce" u svojoj novoj domovini. San koji izgleda neostvarljiv i previse komplikovan za rjesenje. Ponekad izgleda kao da covjek jednom nogom stoji u jednoj zemlji a drugom u drugoj zemlji. Nesto govori u prilog ostanka a drugo u prilog povratka. Kako zapoceti planiranje? Ko moze pomoci? Kakva se pomoc moze dobiti u domovini?

Osjecaj nepoznavanja mogucnosti kao i nemogucnost donosenja konacne odluke stvara osjecaj frustracije kao i prisutnog nezadovoljstva te uveliko otezava proces integracije u novoj domovini, Svedskoj.

Mozda je doslo vrijeme donosenja odlike? Ma kakva ona bila bolja je od neodlucnosti i nezadovoljstva.

" Cesto pricamo o povratku kao i planovima da to uradimo, ali ne znamo kada, djeca hoce ali su stekli prijatelje ovdje, tako da mislim da ce njima biti najteze kada se vrate".

Hazena iz Mostara

Kako se osjećam kada razmišljam o povratku?

Kada razmišljam o povratku osjećanja su pomijesana. Neodlucnost, jedan dan bih se odmah vratio/la samo da bi vec sutra povratak izgledao nemoguc. Tako puno ceznem za mojom zemljom u isto vrijeme plase me velike promjene u mom zivotu.

Neodlucnost, ambivalencija, nerealna ocekivanja, depresija i iritacija su uobicajena osjecanja koja sacinjavaju emocionalno stanje povratnika. Historijat ekzila jako utice na stav prema povratku. Ako je covjek prezivio rat i katastrofu u svojoj domovini onda se neprijatna osjecanja lako bude pri pomisli na svoju raniju zemlju. U isto vrijeme se situacija u domovini mozda i promijenila sto znaci da osjecanja ne odgovaraju realnom stanju zemlje iz koje je covjek dosao.

Povratnik tesko govori o ovim pitanjima sa svedskim institucijama jer se povratnik plasi da ce biti izlozen uskracivanjem prava na socijalne beneficije. Vazno je naci odgovarajuce mjesto gdje povratnik moze neometano pricati o svojim razmisljanjima bez straha da ce to za sobom povuci nezeljene posljedice. Projekti vezani za dobrovoljni povratak koje finansiraju svedske opstine i Zavod za migraciju Svedske mogu biti od velike pomoci.

Jedan dio porodice i rodbine je ovdje u Svedskoj a drugi unekoj drugoj zemlji ili u domovini. Gdje ja pripadam?

Socijalna mreza (porodica, rodbina, radne kolege, prijatelji, komsije) koju je covjek izgradio tokom svog zivljenja u domovini se izmijenila u periodu zivljenja u Svedskoj. Domovina vise nije kakva je bila. Mnogi ljudi koje povratnik poznaje od ranije vise ne zive u domovini. U novoj domovini, Svedskoj, uspostavljena su nova poznanstva i ostvorena nova prijateljstva koja ce nedostajati povratniku ako se vrati u svoju zemlju. Nekima je bilo tesko da se prilagode novoj zemlji a neki su se uspjeli integrisati u novu zemlju na veoma dobar nacin. Najvaznije je da povratnik iskoristi sve dostupne resurse koji ce pomoci u ostvarenju uspjesnog povratka.

Proces povratka se može sastojati iz različitih faza:

Nostalgicna faza - Snovi i idealiziranje prijašnjeg života u domovini. Ceznja za povratkom.

Ambivalentna faza - Vaganje argumenata za i protiv. Istraživanje stvarne situacije kroz traženje činjenica i informacija.

Faza odluke - Poslije odluke počinje aktivni povratak.

Konfrontaciona i reakciona faza - Mentalna, praktična, ekonomska i socijalna reintegracija u domovinu. Ambivalentna razmišljanja o povratku. Da li se postupilo pravilno ili ne upoređujući sa životom provedenim u novoj domovini.

Obradujuća i novoorjentirajuća faza - Promjena i prilagođavanje uslovima u domovini je počelo. Počela je i integracija raznih životnih perioda kao ekzil, život u Švedskoj, povratak u domovinu te svjesno prihvatanje odluke i izbora za povratak. Ove faze se ulijevaju jedna u drugu te preklapaju jedna drugu vremenski i sadržajno.

Aktivni proces povratka počinje sa odlukom

Kada se donese odluka potrebno je formulisati i stvoriti dobru strukturu procesa povratka. Svi ljudi polaze od sopstvene životne situacije u kojoj se nalaze. Starosna dob, situacija u porodici, nivo obrazovanja, ekonomska situacija, sve to utiče na planove o povratku i strukturu povratka. Individualno planiranje povratka kao i reintegracione aktivnosti najradije treba planirati zajedno sa stručnim licima koja rade na pitanjima dobrovoljne repatrijacije.

Struktura gradi sigurnost:

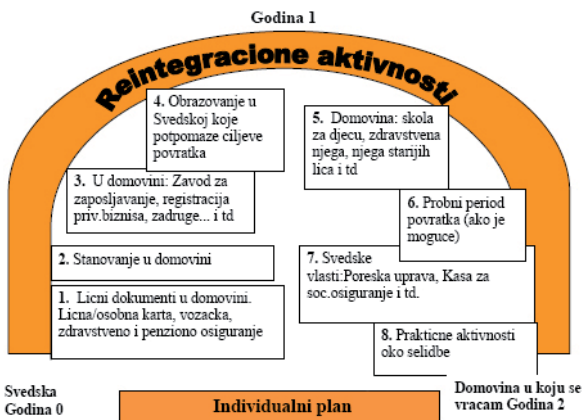
crtaj vremenske linije - gradi mostove

Dobar početak planiranja je crtanje **vremenske linije**. Nije važno da li će povratak nastupiti za nekoliko mjeseci ili nekoliko godina. Najvažnije je da su planirane aktivnosti prilagođene tebi i tvojoj porodici te da izvršavas zadate podciljeve prema svojoj najboljoj mogućnosti. Povratak se mora dobro isplanirati kao i sporovoditi polako bez napromišljenih i brzopletih poteza. Ne treba biti prezahtjevan prema sebi.

Razmisljanje o povratku je kao gradnja nevidljivog **mosta**. Most povezuje dva geografska područja: novu i staru domovinu. Most se gradi u fazama te je za taj posao potrebna podrška. Svaka etapa sadrži aktivnosti koje će se sprovesti u određenom vremenskom roku. Na taj način je cijeli proces povratka pregledan. Tako uvijek znam u kojoj se fazi povratka trenutno nalazim.

Ovo je primjer jednog plana povratka

Izradio/la sam individualni plan povratka te sam odredio/la vremensku liniju povratka koja se proteže na dvije godine. To znači da se želim vratiti u svoju domovinu za dvije godine.

Reintegracione aktivnosti pomazu povratniku tokom cijelog procesa povratka da se ponovo ukorijeni u svoju zemlju, da bude aktivan u rjesavanju drustvenih pitanja, da ostvari novu socijalnu mrežu te da se ne osjeća stranim u svojoj lokalnoj zajednici.

Primjeri reintegracionih aktivnosti

Uclanjenje u neke od postojećih udruženja u lokalnoj zajednici. Postoji veoma razvijena ponuda interesnih udruženja u lokalnoj zajednici. Mnoga do tih udruženja su već uvezana sa dijasporom iz Svedske.

Studiranje u domovini. Postoje razni programi za razmjenjene studenata kao i svedske stipendije za studiranje u inostranstvu. Mladi ljudi dobivaju na taj način mogućnost ostvarivanja sopstvene socijalne mreže u domovini.

Praksa u domovini. Obavljanjem prakse dobivaš mogućnost da na radnom mjestu pokazes koliko znas. Pokazi da si resurs za svoju zemlju i uvezi poslovne kontakte.

Ekonomsko izdržavanje u domovini: Neke od alternativa

Zaposliti se u privatnom ili javnom sektoru.

CV kao i dokumentacija o ranijim zaposlenjima treba da bude spremna kako bi se pokazala poslodavcu na isti način kao i u Švedskoj. U procesu povratka se treba što ranije, prijaviti na Zavod za zapošljavanje u domovini. Zbog problema sa visokom nezaposlenošću vremenski period traženja odgovarajućeg posla može biti dug.

Privatni biznis. Mogućnosti finansiranja privatnog biznisa postoje kako u Švedskoj tako i u domovini. Vazno je stupiti u kontakt sa organizacijama koje su u stanju da povezu povratnika sa pouzdanim kreditnim institucijama.

Poljoprivredna kooperativa. Veći dio ljudi u dijaspori koji žive u Švedskoj imaju iskustva sa poljoprivrednim poslovima iz svoje zemlje. Moguće je da uspješne zadruge ili poljoprivredne kooperative već postoje u lokalnoj zajednici u koju se povratnik vraća. U takve organizacije se povratnik može odmah uključiti sa svojom proizvodnjom ili pokrenuti sopstvene.

Projektna djelatnost. Postoje razni fondovi u švedskim i EU fondovima iz kojih se mogu tražiti sredstva za sprovedbu projekata u zemljama pogodjenim ratom i katastrofama a iz kojih dolazi najveći broj izbjeglica. Sredstva mogu tražiti nevladine organizacije (udruženja) ali i pojedinci u formi stipendiranja. Internet je dobro pomoćno sredstvo pri traženju takvih fondova. Projektima, koji su već u toku, mogu se ponuditi usluge pojedinca te tako obezbijediti sredstva za izdržavanje u početnom periodu povratka.

Obrazovanje i zdravstvena njega u domovini

Stranačka udruženja u Švedskoj, organizacije i vlasti u Švedskoj koje rade na pitanjima repatrijacije kao i Ambasade i konzulati imaju mogućnosti tačnog i dobrog informisanja o ovim pitanjima. Uvijek je bolje tražiti informacije putem ovih organizacija nego preko privatnih kontakata. Ako se desi da povratnik dobije pogresnu informaciju postoji mo-

gucnost upute na izvor informacije i žalbe. Pravna sigurnost je bolja a povratniku je potrebna sva sigurnost koju moze imati kada.

Neki od organa vlasti i organizacija u Svedskoj koji rade na pitanjima dobrovoljne repatrijacije

(Namijenjeno BiH dijaspori u Svedskoj. Informacije o BiH organima vlasti i organizacijama koje se bave pitanjima povratka u BiH mogu se dobiti u Centrima za lokalni razvoj BiH: www.clrbih.com)

Återvandringskontoret, Stockholms stad

Biro za povratak Grad Stokholm

Adresa: Trekantsvägen 3

Box 22 049

104 22 STOCKHOLM

Tfn 08 508 33 820. Fax 08 508 33 825

www.stockholm.se/atervandring

www.clrbih.com (za povratnike u Bosnu i Hercegovinu)

Migrationsverket,

Zavod Za Migraciju Svedska

Resebidrag/Otpremnina za povratak

Förvaltningsenheten/Upravno odjeljenje

601 70 NORRKÖPING

Tfn 011 15 62 99. Fax 011 15 64 74

resebidrag@migrationsverket.se

Migrationsverket

Zavod za migraciju Svedske moze informisati o ostalim organizacijama u Svedskoj koje rade na pitanjima dobrovoljne repatrijacije:

Box 507

169 29 SOLNA

Tfn 08 553 978 59. Fax 08 592 504 05

www.migrationsverket.se

Göteborgs-Initiativet (Geteborska Inicijativa)

Brahegatan 5, 415 01 GÖTEBORG

Tfn 031 701 20 80. Fax 031 701 20 99

<http://www.initiativet.nu/>

Jednog dana vraticu se kuci...

Brosura je izradjena kao jedna od planiranih aktivnosti i jedan od rezultata projekta "Povratak i Reintegracija". Migracioni zavod Svedske i Biro za povratak Grad Stokholm su finansirali ovaj projekat. Projekat se svojim aktivnostima oslanja na veci program koji se provodi u Bosni i Hercegovini od 2004 godine i koji se zove: "Program za humani povratak" a kojeg finansiraju: EU - Evropski fond za izbjeglice, Biro za povratak Grad Stokholm i partnerske opstine/opcine u Bosni i Hercegovini. Cilj projekta je da svojim aktivnostima pomogne izbjeglicama iz BiH u Svedskoj na planiranju i sprovođenju njihovog dobrovoljnog povratka. U tu svrhu je 8 Centara za lokalni razvoj uspostavljeno u 8 opstina/opcina u BiH. Program se treba posmatrati kao model rada kojeg je moguće uz određeno prilagodjavanje, primjenjivati u radu na dobrovoljnoj repatrijaciji ostalih useljenika i izbjeglickih grupa iz drugih zemalja nastanjenih u Svedskoj.

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Box 22049, 104 22 Stockholm, Sweden

Tfn 08 508 33 000

www.stockholm.se/utbildning

registrator@utbildning.stockholm.se